

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Tilannekatsaus valmisteluun

MAL-verkosto 17.6.2020
Hanna Perälä, liikenne- ja viestintäministeriö

Suunnittelun eteneminen

Toimenpideohjelma on osa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa

1. Yleiset lähtökohdat
2. Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset
3. Visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050
4. Suunnitelman tavoitteet ja strategiset linjaukset
5. **Toimenpideohjelma (valtio ja kunnat)**
6. Valtion rahoitusohjelma
7. Yhteenveto vaikutusten arvioinnista
8. Evästyksiä seuraavalle suunnittelukierrokselle

Toimenpideohjelma on osa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Toimenpideohjelmaversioiden valmistelu

Suunnitelman tavoitteet ja yhteys strategisiin linjauksiin

Saavutettavuus

Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.

1

Alueiden kansainvälinen saavutettavuus

2

Alueiden välinen saavutettavuus

3

Alueiden sisäinen saavutettavuus

4

Matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Kestävyys

Mahdollisuus valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranee - erityisesti kaupunkiseuduilla.

Tehokkuus

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Tavoitteet ovat rinnakkaisia ja kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta

saavutettavuutta koskevat strategiset linjaukset

1. Alueiden kansainvälinen saavutettavuus

Suomen ja alueiden kansainvälistä saavutettavuutta parannetaan kustannustehokkaasti erityisesti elinkeinoelämän näkökulmasta:

- Kehitetään **Helsinki-Vantaan** lentoaseman toimivuutta ja saavutettavuutta kulkumuodosta riippumatta. Alle kolmen tunnin matka-ajan päässä Helsinki-Vantaan lentoasemalta olevien ihmisten osuus kasvaa. Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittymisedellytyksistä huolehtiminen mahdollistaa myös toiminnan **muilla**

lentoasemilla, jotka hyödyntävät uusia teknologisia ratkaisuja. Kehitetään matkaketjuja lentoasemille koko Suomessa.

- Kehitetään **merenkulun** toimintaedellytyksiä.
- Turvataan **kansainvälisen liikenteen** sujuvuus.

saavutettavuutta koskevat strategiset linjaukset

2. Alueiden välinen saavutettavuus

Kehitetään elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta merkittäviä **yhteyksiä maakuntakeskusten välillä ja yhteyksiä Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen.** Matka-ajat niiden kaupunkien välillä, joilla merkittävää pendelöintiä tai muuta matkustamista, lyhenevät keskimäärin. Joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa henkilöautoiluun paranee työssäkäynnin kannalta merkittävimmillä yhteysväleillä maakuntakeskusten välillä.

- **Liikenneverkon palvelutasoa** (aika, hinta, laatu) **kehitetään elinkeinoelämän ja työssäkäynnin tarpeisiin** ja alueilla, joissa liikennepalveluilla on erityisiä kehittämismahdollisuuksia. Erikseen määritellyissä tilanteissa väyläverkon palvelutasoa voidaan myös laskea vastaamaan vähenevää tarvetta (kustannustehokkuus).

saavutettavuutta koskevat strategiset linjaukset

2. Alueiden välinen saavutettavuus

- Työssäkäynnin, kestävien liikkumismuotojen ja kuljetusten edistämiseksi **asetetaan väyläverkon palvelutasotavoitteet** TEN-T-ydinverkkokäytävien (nykyinen ja käsittelyssä oleva) radoille ja teille.
- **Varmistetaan, että eri alueet ovat saavutettavissa** kohtuullisessa ajassa jollain kulkumuodolla tai niiden yhdistelmällä.
- Markkinaehtoisten **joukkoliikennepalveluiden kilpailuedellytyksiä edistetään** ja peruspalveluiden tarjonnasta huolehditaan mahdollisimman kustannustehokkaasti alueilla, joilla markkinaehtoisia palveluita ei synny huomioiden alueelliset erityispiirteet.

saavutettavuutta koskevat strategiset linjaukset

3. Alueiden sisäinen saavutettavuus

- **Säilytetään** elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta **tärkeät yhteydet alueelta maakuntakeskuksiin** ja muihin tärkeisiin keskuksiin.
 - Alle tunnin matka-ajan päässä maakuntakeskuksesta olevien ihmisten määrä kasvaa.
- **Turvataan tieverkon laajuus** nykyisellään asumisen tarpeisiin vastaamiseksi. Huomioidaan myös sisävesi- ja saaristoliikenteen mahdollisuudet.

4 saavutettavuutta koskevat strategiset linjaukset

4. Matkojen ja kuljetusten palvelutaso

- Kaikkien väestöryhmien ja yritysten **tyytyväisyys liikennejärjestelmään** paranee.
- **Solmujen** ja **matkaketjujen** toimivuutta kehitetään (liikennepalvelut, informaatio, muut palvelut).
- Eri **väestöryhmien liikkumismahdollisuudet turvataan** sosiaalisen kestävyyden takaamiseksi.
- **Liikenneverkko tukee** ja edistää **kestävää yhdyskuntarakennetta**. Liikenneverkkoa laajennetaan vain, jos siten edistetään kestäviä rakenteita.
- **Tavaraliikenteessä** edistetään kuljetusten **tehokkuutta ja päästövähennyksiä** mm. digitalisaation keinoin ja mahdollistetaan siirtymistä kestävimpiin liikennemuotoihin.
- **Kaupunkilogistiikan edellytyksiä** ja kestävyyttä **parannetaan**.
- **Tieliikenteen turvallisuutta parannetaan**.
- Toimivat ja luotettavat **viestintäverkot** mahdollistavat työn tekemisen ja palveluiden käytön paikasta riippumatta.

kestävyyttä koskevat strategiset linjaukset

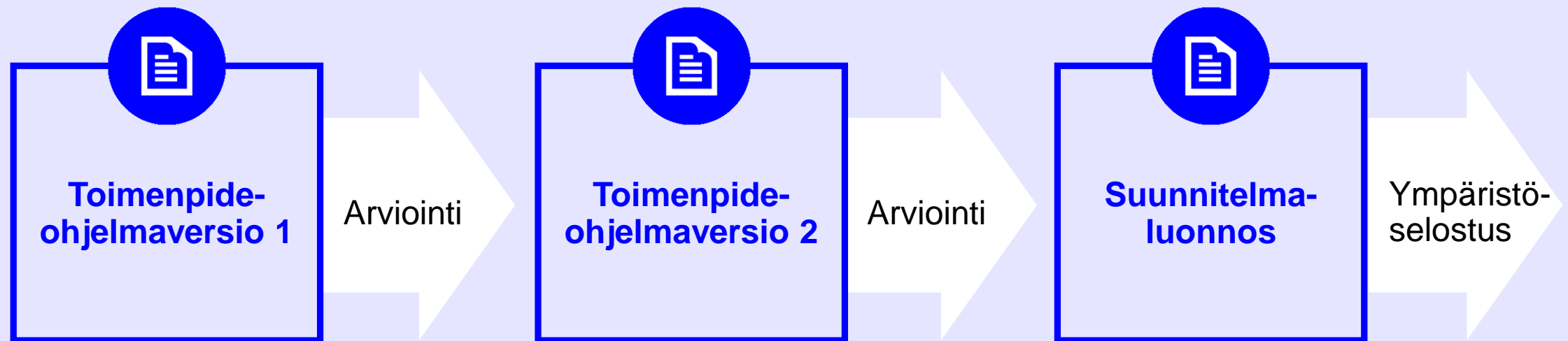
- **Edistetään kestäviä liikkumismuotoja** monipuolisella keinovalikoimalla erityisesti kaupunkiseuduilla, joilla päästövähennysten aikaansaaminen on väestöpohjan vuoksi kustannustehokasta. Kestäviä liikkumis- ja kuljetusmuotoja kehitetään myös kaupunkiseutujen ulkopuolella.
- **Valtio ja kaupunkiseudut kehittävät** liikenneverkkoihin ja liikenteen palveluihin liittyvää sopimuksellista **yhteistyötään**.
- Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn ja muiden **kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa** ja liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät edistään ilmastotavoitteen saavuttamista.

tehokkuutta koskevat strategiset linjaukset

- **Nykyisen liikenneverkon hyödyntäminen maksimoidaan** ja puutteiden korjaamiseksi toteutetaan tehokkaimpia ja vaikuttavimpia toimenpiteitä.
- Väyläverkon **pullonkauloja** pyritään ensisijaisesti **ratkaisemaan kevyemmin** ratkaisuin, esimerkiksi liikenteen hallinnan keinoin.
- Uudet **liikenneinvestoinnit edistävät kestäväää liikennettä** ja niistä saatavat yhteiskunnalliset hyödyt ovat suurempia kuin investointikustannukset.
- Liikenneverkon **korjausvelkaa lyhennetään kustannustehokkaasti** kysynnän mukaan.
- **Palveluiden osalta** toimenpiteet suunnataan siten, että ne saavat aikaan mahdollisimman paljon **päästö-vähennyksiä ja/tai saavutettavuutta** suhteessa kustannuksiin.
- Tehokkaan liikenteen ohjauksen ja **digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään** täysimääräisesti kaikissa liikennemuodoissa.

Toimenpideohjelmaversiot kehittyvät arvioinnin perusteella

Toimenpideohjelma- versio 1

- Kiinnitetty erityisesti huomiota **kestävän liikkumisen** edistämiseen ja liikenneverkkojen **kunnossapitoon**.
- Kestävää liikkumista edistävät esimerkiksi joukkoliikennetuen korotukset, matkaketjujen ja liikkumisen palveluiden kehittäminen koko Suomessa sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen.
- Perusväylänpitoon kohdistetulla rahoituksella saadaan lyhennettyä korjausvelkaa ja parannettua maanteitä ja ratoja.

Linjaukset jatkovalmisteluun (1/2)

Liikenneverkko

- Perusväylänpidon rahoitustason osalta pyritään vähintään 1,4 mrd. euron vuosittaiseen määrärahatasoon 2025 alkaen ja huomioidaan hintojen nousun vaikutukset. Perusväylänpidon määrärahatarve vuonna 2032 olisi arviolta noin 1,67 mrd. euroa (suunnittelukaudella yhteensä noin 966 milj. euroa), mikä nykyisen kehystason mukaisella talousraamilla pienentää sitomatonta hankerahoitusta liikenneverkon kehittämiseen.
- Perusväylänpidossa huomioidaan maantieverkon tarpeet ja kiinnitetään erityistä huomiota ratojen suuriin peruskorjaustarpeisiin.
- Lisätään yksityisteille kohdistuvia tukia.
- Pidetään toimenpideohjelmassa lentoasemaverkon säilyttäminen.

- Rahoituspohjan laajentamiseksi määritellään kustannusjakoperiaatteita sekä tarkastellaan talousarviorahoitusta täydentäviä rahoitusmalleja.
- Kaupunkiseutujen välisiä raideyhteyksiä kehitetään hankeyhtiömallilla.
- EU-rahoitus hyödynnetään täysimääräisesti.

Liikennejärjestelmän tukitoimet

- Digirata on välttämättömyysinvestointi, joka toteutetaan. Varataan rahoitusta myös muulle liikenteen hallinnan hyödyntämiselle.
- Viestintäverkkojen potentiaali hyödynnetään ja tarkastellaan automaatiota liikennejärjestelmässä.

Linjaukset jatkovalmisteluun (2/2)

Palvelut

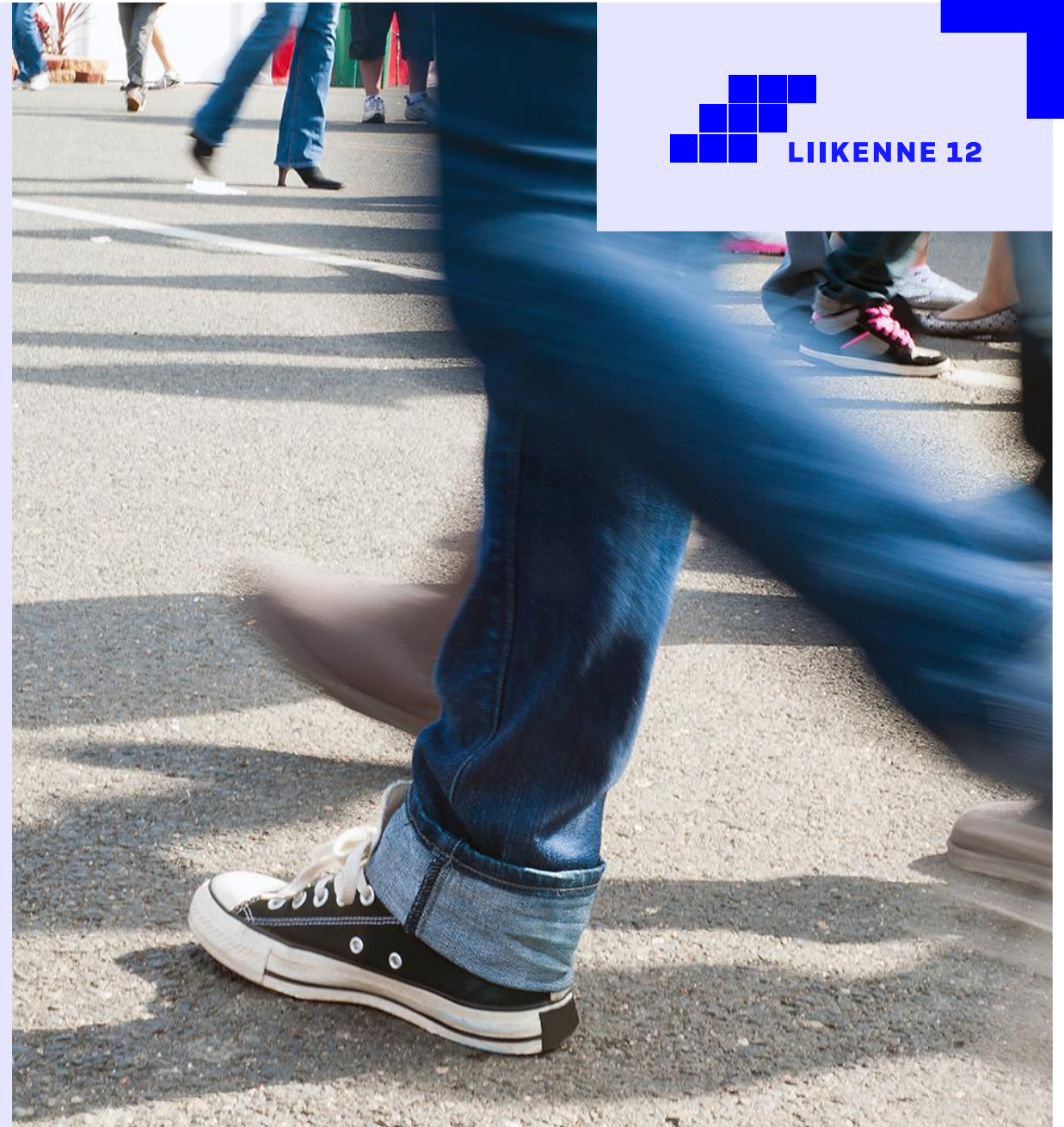
- Määritellään tarkemmin joukkoliikennetuen mahdollinen kohdentuminen ja kohdistetaan rahoitusta myös haja-asutusalueiden palveluiden rahoitukseen ja kehittämiseen (ml. MaaS ja henkilökuljetusten yhdistely).
- Monipuolistetaan kestävästä tavaraliikenteen toimenpiteitä ja pidetään sisävesiliikenne mukana toimenpideohjelmassa.
- Määritellään tarvittava rahoitustaso tiedon ja digitalisaation hyödyntämisen edistämiseen, jolla edistetään matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta.
- Sovitetaan toimenpideohjelma yhteen muiden liikenteen päästövähennyksiä tarkastelevien hankkeiden kanssa.

Muuta

- Huomioidaan uusin julkisen talouden suunnitelma sekä talousarviot ja lisätalousarviot.
- Huomioidaan koronatilanteen vaikutukset, mm. kuntien mahdollisuudet osallistua liikenteen rahoittamiseen.
- Pidetään toimenpideohjelmassa valtion ja kaupunkiseutujen yhteisrahoitetut infra- ja palveluostot sekä sopimusyhteistyön kehittäminen.

Mitä seuraavaksi?

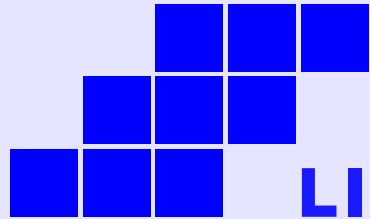
- Seuraava versio toimenpideohjelmasta valmistellaan ohjausryhmän ohjauksen mukaisesti.
- **Vuorovaikutustilaisuuksia** syksyllä (suunnitelmaluonnos sis. toimenpideohjelma)
- **Lausuntokierros** ennen päätöksentekoa (suunnitelmaluonnos ja ympäristöselostus)

Liikennejärjestelmää koskeva tieto

- Tilannekuvan ylläpitäminen liikennejärjestelmästä nyt ja tulevaisuudessa (Traficom)
 - Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset
 - Liikenneverkon strateginen tilannekuva
- Vaikutusten arvioinnin menetelmien kehittäminen
- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman seuranta (Traficom)

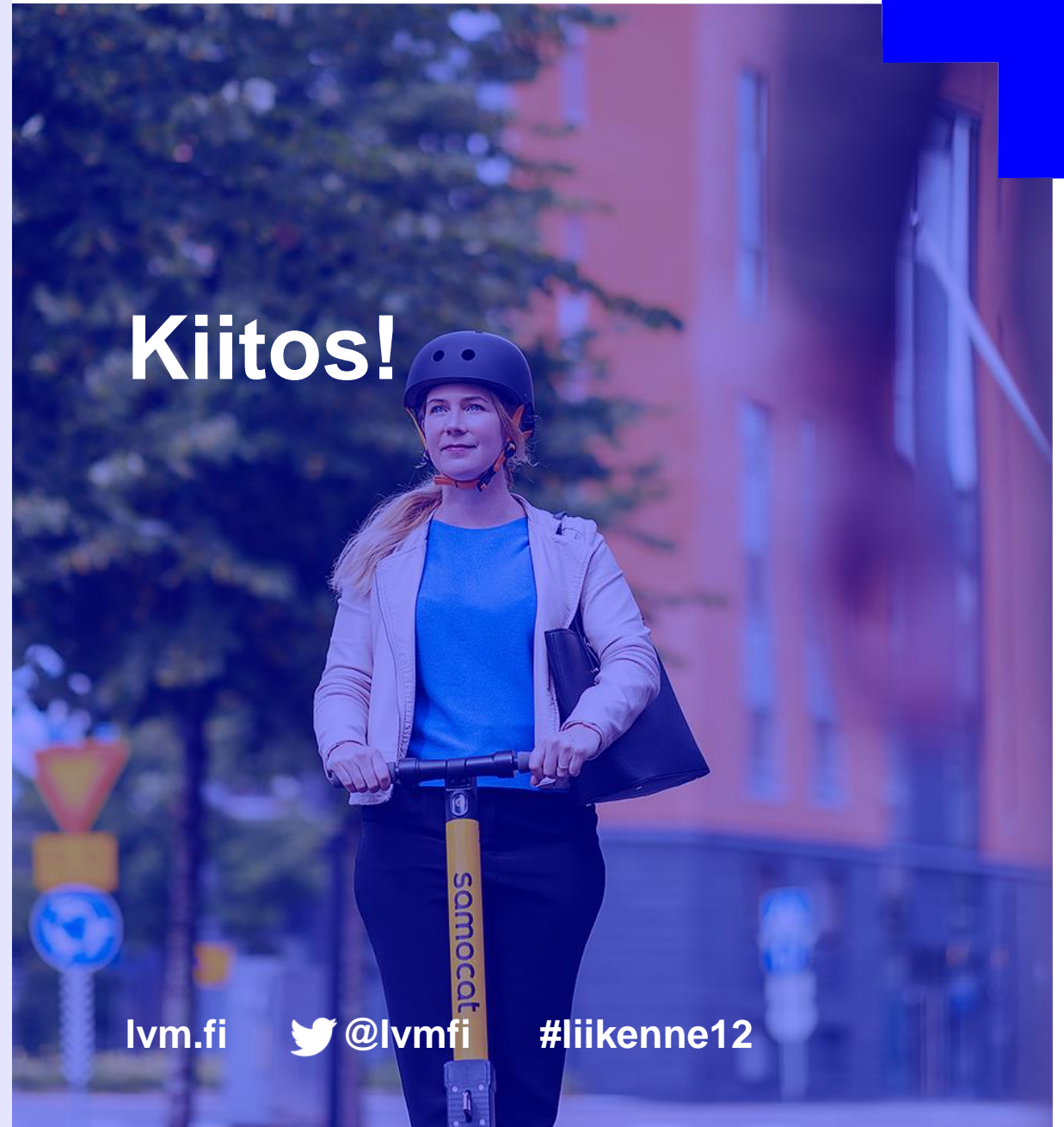

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Kiitos!

lvm.fi

[@lvmfi](https://twitter.com/lvmfi)

[#liikenne12](https://twitter.com/lvmfi)